І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 33. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ЛЮТОГО 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 20, 1962 No. 33. VOL. LXIX.

ЗДА ЗАКЛИКАЮТЬ СВОЇХ СОЮЗНИКІВ ПРИПИНИТИ ТОРГІВЛЮ З КУБОЮ

Париж. — До Парижу мали прибути в понеділок 19-го лютого два високі урядовці державного департаменту, голова тамошнього плянувального штабу Волт Ростов і Ричард Гудвін, асистент секретар для міжамериканських справ, щоб старатися перевести в НАТО ухвалу про припинення торгівлі членами тієї західної оборонної організації з Кубою. Обидва вони брали участь в недавній конференції Організації Американських держав в Пунта дель Есте і докладно ознайомлені з причинами та наслідками зірвання З'єдиненими Державами торговельних взаємин з Кубою. Вільний світ купував у минулому році від комуністичної Куби товарів на круго дол. 100 мільйонів, з того Америка на кругло 35 мільйонів. Щоб успішно перевести торговельний бойкот Куби так, щоб це болюче відчув її комуністичний уряд, для цього потрібна солідарна акція західніх держав. Найбільшим торговельним партнером Куби з західнього світу є Канада, один із 15-х членів Північно - атлянтійського бльоку. Неофіційно повідомлено з Вашингтону, що крім заходів на терені НАТО, американський уряд переводитиме двосторонні розмови з тими всіма своїми союзниками, які все ще торгують з Кубою і так посередньо підтримують кубинський режим Фіделя Кастра. Москва проголосила заяву проти Америки за її політику у відношенні до Куби, повторивши знову давні пропаґандивні оскарження на тему американської аґресії і т. п. Вона повторила погрозу, що в разі нападу на Кубу — Совєти поспішать їй з допомогою. За інформаціями преси — американський уряд, мабуть, не відповість на ту нову совєтську провокацію.

МекНамара остерігає СССР не починати малих воєн і не вести таємної аґресії

Шикаґо. — Секретар оборони Роберт МекНамара остерігав совєтського прем'єра Хрущова, щоб не відважувався починати нові малі війни та вести таємну підривну аґресію, бо ЗДА та їх союзники вишколюють своїх людей, як поборювати такі підривні аґресії. ЗДА навчають своїх вояків, щоб вони вишколювали людей у вільних світових країнах, як боротися проти комуністичної явної і таємної аґресії. МекНамара виголосив цю промову на зборах адвокатів у Шикаґо. Державний секретар Дін Раск читав цю промову в Білому Домі і сказав, що це „важлива заява в оборонній політиці", і що вона є актуальною у зв'язку з тим, що тепер діється у В'єтнамі. Секретар оборони потвердив, що ЗДА є готові поборювати не тільки „військову але і політичну підривну роботу". Комуністи, казав він, вбивають із засідки, виконують акти терору, вимущення і вбивства. До поборювання такої комуністичної акції не треба важкої зброї і великих з'єднань, бо до цього вистачать компанії, чоти, рої, або навіть і окремі вояки. І тому то армія, фльота і летунство вишколюють в такому напрямку своїх вояків. Хрущов любить послуговуватися тактикою так званих „визвольних воєн та народного повстання", але на думку державного секретаря це підривна і таємна аґресія.

Конґресмен Пессмен проти допомоги Латинській Америці

Вашинґтон. — Голова Палатної Підкомісії Видатків конґресмен - демократ із Луїзіяни Отто Е. Пессман гостро виступив 18-го лютого проти урядового пляну допомоги країнам Латинської Америки, називаючи „дурним" пропозицію уряду видати на так званий Союз Поступу три більйони долярів в найближчих чотирьох років. Конґресмен Пессмен оскаржує Аґенцію Міжнародного Розвитку в повній іґноранції того факту, що Конґрес минулого року рекомендував державам Латинської Америки перевести земельну реформу і фінансової системи, якщо вони претендують на дальшу допомогу із ЗДА. Латинські країни цього досі не зробили, і тому не має виглядів на те, щоб Конґрес був готовий признати нові фонди на допомогу тим країнам, що не бажають самі собі допомагати.

Страйк на автобусах в Ню Джерзі позбавив комунікації один мільйон осіб

Ню Йорк. — В понеділок почався зараз після півночі страйк на деяких автобусних лініях в стейті Ню Джерзі, і внаслідок того коло одного мільйона робітників не могли дістатись до праці звичайним способом. Застрайкували коло 2 500 автобусів, що оперують в цілому стейті і довозять пасажирів до Ню Йорку і Філядельфії. Залізниці і так звані незалежні автобусові лінії стараються перевезти деяку частину пасажирів, але вони зможуть допомогти тільки частині з тих, що не зможуть скористати з автобусів компанії Паблік Сервіс Координейтед Трензіт. Страйкують 6 000 членів транспортової спілки.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** заявив, що і за його попередників в Білому Домі бюджет Центральної Ровідчої Аґенції належав до державних таємниць, і це саме мусить бути тепер. Старші сенатори і конґресмени вирішують цю справу в Комісії Видатків і роблять це на двопартійній базі.

● **Представник** корпорації Амерікен Моторс повідомив, що ця фірма виплатить своїм 23, 000 робітників по $379 при кінці фінансового року, як частину чистого прибутку, згідно з договором про працю між робітничою спілкою і працедавцем.

● **Сенатор - демократ** із Коннектикату Томас Дж. Додд заявив, що противники комунізму не мусять попадати в протилежну скрайність та голосити ідеологію, яку давніше визнавали німецькі нацисти, національні шовіністи та італійські фашисти.

● **Повідомляють**, що 73.000 кубинців мають дозвіл на виїзд із Куби, але не можуть цього зробити, бо не мають фондів і засобів транспорту на виїзд за кордон. Батьки висилають дітей за кордон, щоб уряд не міг виховати їх в комуністичному дусі.

● **Аґенції**, які займаються справою адоптованих дітей, вирішили зменшити вік батьків, які можуть адоптувати дітей. Матері досі не могли мати більше як 35 років, а батьки — 40. Тепер цей вік буде зменшений до 40 або 50 років. Дозволятимуть на те, щоб одне подружжя могло приймати за своїх більше як одну дитину.

● **У Виховній Підкомісії** і Палаті Репрезентантів є проєкт, згідно з яким уряд плянує повести боротьбу проти неграмотности старших людей. Асистент секретаря виховання стверджує, що у ЗДА є коло 3 мільйонів старших осіб, які не вміють прочитати оголошення про працю, написів на ліках або картки з оцінками поступів дітей в шкільній науці.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ ВРОЧИСТИМИ БОГОСЛУЖЕННЯМИ І ЧИСЛЕНИМИ ІМПРЕЗАМИ ВІДЗНАЧИЛИ 70-РІЧЧЯ МИТРОПОЛИТА-ІСПОВІДНИКА ЙОСИФА СЛІПОГО

Минулої суботи, 17-го лютого, сповнилося 70 років з дня народження первоієрарха Української Католицької Церкви, львівського і галицького митрополита - ісповідника Йосифа Сліпого, Українці у вільному світі, йдучи за покликом усіх своїх католицьких Владик, відзначили ці роковини врочистими Богослуженнями в церквах та численними імпрезами в осередках свого поселення. Владики, з ініціятиви митрополита Української Католицької Церкви в ЗДА ВПреосв. Кир Амвросія Сенишина, видали з цієї нагоди спільне пастирське послання, що було прочитане на Богослуженнях в неділю, 18-го лютого. Богослуження тієї неділі в усіх українських католицьких церквах вільного світу відправлялись у намірені Митрополита - ісповідника та українського народу.

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В НЮ ЙОРКУ

Святкування в суботу й неділю попереджено дбайливо приготованою пресовою конференцією, що відбулася в п'ятницю, 16-го лютого, в приміщенні готелю Комадор в пополудневих годинах, з участю стемфордського екзарха Преосв. Кир Йосифа Шмондюка. Відкрив конференцію коротким словом, представляючи Владику Кир Йосифа, касир УККомітету Йосиф Лисогір. Владика Кир Йосиф Шмондюк, виступаючи в імені митрополита Кир Амвросія Сенишина, подав загальні інформації про розвиток Української Католицької Церкви в Україні, її стан на початку большевицької окупації та її знищення цим окупантом, зупиняючись зокрема на мученицькій долі її Владик, головно митрополита - ісповідника Йосифа Сліпого. Преосвященний Кир Йосиф Шмондюк давав опісля також відповіді на запити представників преси. Додаткові інформації подавали о. д-р Мелетій Соловій та ред. Вол. Душник. На конференції був приявний також президент УНС в екзилі д- Степан Витвицький і в ній взяло участь коло 50 представників преси та пресових аґенцій.

ВРОЧИСТА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ в НТШ

Наукове Товариство ім. Шевченка, дійсним членом якого є митрополит - ісповідник від 1930-го року, відзначило його 70-річчя врочистою Науковою Конференцією, що відбулася в залі Українського Інституту Америки в суботу, 17-го лютого ввечері.

На цю урочистість прибули: Впреосв. Владика Кир Йосиф Шмондюк, президент УНР в екзилі д-р С. Витвицький, численні представники українського духовенства обох віровизнань, представники НТШ, УВАН і УТІ, УНСоюзу, Українського Інституту Америки, Українського Лікарського Товариства, Товариства Українських Інженерів, ОбВУА, української молоді, української преси й інших українських установ і організацій та численна публіка, що вщерть виповнила велику залю Інституту. До Почесної Президії запрошено Владику Кир Йосифа Шмондюка, президента д-ра С. Витвицького, заст. голови НТШ проф. д-ра О. Андрушкова і заст. голови УВАН проф. Д. Горняткевича. Конференцію відкрив заст. директора Історично - Філософічної Секції, проф. д-р М. Стахів. Він зазначив, що є це рідка нагода вшанувати Митрополита Кир Йосифа Сліпого як великого вченого теолога, історика і філософа, дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка. Його вшановуємо ми також як широковідомого у науковому світі наукового дослідника, як організатора Богословської Академії і Богословського Наукового Товариства та як визначного педагога і опікуна молоді. З черги проф. Стахів відмітив, що Митрополита Кир Йосифа вшановуємо також як примаса первоієрарха Української Католицької Церкви, який вже 17 років терпить за релігійні та національні ідеали та права Церкви і Народу. Предсідник Конференції вказав на недолю Українських Церков, їх Владик і всього українського народу під большевицькою неволею та зазначив, що велика постать Митрополита-Ісповідника перейшла до історії Української Католицької Церкви та українського народу як символ невпинної боротьби за наші права і як приклад відданости, геройства і великої самопосвяти. На програму Наукової Конференції склались доповіді: проф. д-ра В. Ленцика на тему „Митрополит Йосиф Сліпий як ректор Духовної Семінарії і Богословської Академії у Львові", блискуча доповідь о. д-ра М. М. Соловія, ЧСВВ, про „Митрополита Йосифа Сліпого як вченого богослова", о. ред. Петра Хомина, який спеціяльно прибув на цю Конференцію з Канади, на тему „Митрополит Йосиф Сліпий і його участь в унійних з'їздах", проф. д-ра В. Лева на тему „Митрополит Йосиф Сліпий як організатор науки" та д-ра Б. Казимири (Канада) на тему „Митрополит Йосиф Сліпий в часі большевицької та німецької окупацій". Цю доповідь відчитав інж. Р. Кобринський, тому що прелеґент не мав змоги приїхати на Конференцію до Ню Йорку. На Конференцію надіслав ВПреосвященний Митрополит Кир Амвросій Сенишин сердечний привіт і побажання та уділив свого архієрейського благословення. Митрополит Кир Амвросій уфундував також олійний портрет Митрополита Кир Йосифа Сліпого для ґалерії визначних почесних, дійсних і заслужених членів Наукового Товариства ім. Шевченка, що приміщена у конференційній залі дому НТШ в Ню Йорку. Портрет виконала мистець пані Ірина Шухевич. На закінчення цієї урочистої Наукової Конференції предсідник проф. д-р М. Стахів подякував за участь в Конференції ВПреосв. Владиці Кир Йосифові Шмондюкові, президентові д-рові С. Витвицькому, доповідачам та численно зібраним представникам українськоо духовенства, українських установ і організацій та гостям.

УРОЧИСТОСТІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Сімдесятліття Митрополита - Ісповідника Кир Йосифа Сліпого відсвятковано в українських католицьких парафіях Філядельфії в неділю 18-го лютого, молебнями і многоліттвіями під час Служб Божих, відправлюваних по всіх церквах. О год. 4-ій по полудні ВПреосв. Митрополит Кир Амвросій Сенишин відправив у катедрі при Фрейклін вул. архиєрейську Службу Божу на інтенцію Митрополита - Ісповідника Кир Йосифа Сліпого, що карається тепер уже 17-ий рік в совєтському ув'язненні. У Богослужбі взяли організовану участь українські організації в одностроях й із своїми прапорами, зокрема ветерани, пластуни й сумівці а крімі того катедра була виповнена ущерть вірними. Цього самого дня о год. 7-ій веч. в залі Горожанського Клюбу при Бравн і 23-ій вул., відбулася святочна академія, влаштована парафією св. о. Миколая. Відкрив цю академію, що відбувалася в приявности Митрополита Кир Амвросія Сенишина, парох церкви св. о. Миколая Впр. о. Степан Сулик і святочну доповідь виголосив проф. Степан Конрад. В мистецькій програмі академії виступали хор церкви св. о. Миколая під проводом мґ-ра Р. Книша, хор 10-го Відділу СУА під дириґентурою проф. І. Чуми, хор парохіяльної школи під проводом проф. Л. Бульби, як теж скрипковий ансамбль. З деклямаціями виступали члени „Молодої Просвіти" і [illegible] школи. Фортепіяновий супровід був у руках проф. П. Бульби та Ждани Кравців.

АКАДЕМІЇ В НЮАРКУ І ДЖЕРЗІ СИТІ

Крім врочистих Богослужень у церквах, більшість українських громад відзначили 70-річчя митрополита - ісповідника Йосифа Сліпого також врочистими академіями і зібраннями. В Джерзі Сиֳі академія відбулася о год. 4-ій пополудні в заповненій публікою великій залі нового Українського Народного Дому. Відкрив академію місцевий український католицький парох і декан о. Антін Борса. Доповідь про Митрополита-Ісповідника виголосив голова місцевого Відділу УКК, сам колишній семінарист п. Вол. Білик, українською мовою, а англійською мовою промовляв п. Іван Процик з Т-ва Святого Імени. Парафіяльний хор ім. Лисенка під дириґентурою мґра Осипа Стецури виконав ряд пісень, закінчивши академію многоліттвієм та молитвою „Боже Великий".

Велика заля ледви могла помістити приявних на академії в честь Митрополита-Ісповідника в Нюарку. Відкрив імпрезу о. Гр. Новак, а мистецьку частину виконали хори шкільної дітвори, церковний і „Трембіта" під дириґентурою М. Довбоша та В. Будного. Солістами виступали співачка Зеновія Лавришко-Вундзяк, якій на фортепіяні акомпаніювала проф. Галина Клим, та піяністка Марійка Цісик з Ню Йорку. Доповідь українською мовою виголосив ред. Василь Качмар, а англійською адв. Іван Ромакишин. Сцену оформляв Федір Луцишин. Схвалено відповідні резолюції, що будуть переслані Президентові ЗДА, державному секретареві, Об'єднаним Націям. В академії взяли зорганізовану участь місцеві Станиця Пласту та Осередок СУМА.

Преосв. Кир Йосиф Шмондюк, під час пресової конференції в Ню Йорку.

АРХІЄРЕЙСЬКЕ БОГОСЛУЖЕННЯ В НЮ ЙОРКУ

В Ню Йорку, крім відправ на інтенцію Митрополита-Ісповідника в переполудневих годинах, відбулася врочиста Архієрейська Служба Божа, яку відправив Преосв. Кир Йосиф Шмондюк у вщерть заповненій церкві св. Юра о год. 4-ій пополудні. Владика виголосив також відповідну проповідь. В Богослужбі взяли організовану участь члени Пласту і СУМА. Врочисту Академію в честь Митрополита-Ісповідника плянує місцева Українська Громада в пізнішому часі.

Папа призначив 10 нових кардиналів

Рим. — Папа Іван XXIII *призначив 17 лютого ц. р.* 10 нових кардиналів, піднісши їх число до 87, — найвище число в історії Католицької Церкви. Ніхто з новопризначених не є американцем. Гадають, що листа кандидатів була готова ще перед смертю американського кардинала Алойзіюса Мюнха. 87 кардиналів репрезентують 32 нації. Із них 30 є італійцями, 8 французами, 6 еспанцями, 5 американців, три німці, три бразилійці, три із середньосхідних країн, два арґентинці, два канадійці, два британці, два ірляндці і два португальці. По одному кардиналові мають такі країни: Австралія, Австрія, Бельгія, Чіле, Китай, Колюмбія, Куба, Мадярщина, Еквадор, Індія, Японія, Мехіко, Голляндія, Перу, Філіппіни, Польща, Танґаньїка, Уруґвай і Венесуеля. Наймолодшим кардиналом є 48-річний, тепер призначений перувіянець, Хуан Ляндазурі Рікетс. За час урядування нинішнього Папи померло 17 кардиналів. Формальний вибір новопризначених відбудеться на тайному урочистому Консисторі 19 березня ц. р.

Ред. Ів. Кедрин очолює нову управу СУЖА

Ню Йорк. — В суботу 17 лютого відбулись в Українському Інституті Америки Загальні Збори Спілки українських журналістів Америки під головуванням д-ра Матвія Стахова і, в другій половині, ред. Антона Драгана. Приявних було 19 членів, трос виправдали неприявність. Д-р Роман Криштальський склав звіт від обраної на попередніх зборах Комісії Матки, яка призадумалась над складом нової Управи. Обрано її в наступному складі: голова — Іван Кедрин-Рудницький, заступники — д-р М. Стахів і А. Драган, секретарі — д-р Р. Криштальський і Я. Курдидик, касир — М. Островерха; члени Управи — Б. Ржепецький, д-р Гр. Лужницький, А. Животко і Л. Дражевська. Контрольна Комісія — Роман Купчинський, Зенон Стефанів і Людмила Івченко. Голова Верифікаційної Комісії Богдан Кравців. Товариський Суд — д-р С. Демидчук, В. Барагура і д-р Л. Луців. У дискусії заторкнено справи характеру організації — чи вона може займати становище до актуальних політичних подій, випадки порушування журналістичної етики деякими часописами, потреби притягання до Спілки молодих адептів журналістики, часописного правопису, надсилання всіх видань до великих американських бібліотек, видання історії української преси на тлі історії політичної думки й ін.

Оперу „Катерина" виставлено в Бруклині при вщерть виповненій залі

Бруклин, Н. Й. — В неділю 18-го лютого Український Оперовий Ансамбль і Церковний Хор при церкві св. Духа в Бруклині з повним успіхом виставили оперу „Катерина" М. Аркаса і залі Мт. Кармел (Гай) Скул при Гавемеєр вул. і Норт 8-ма вулиця в Бруклині. Головну ролю грала арт. Міської Опери в Ню Йорку Марія Лисогір. Іван Гош, кол. арт. Львівської Опери грав ролю Андрія; кол. арт. Київської фільгармонії Ганна Шерей виступала в ролі Матері; кол. арт. Львівської Опери Лєв Рейнарович — в ролі Батька, і кол. арт. Львівської Опери Іван Самокішин грав ролю Івана. Муз. керівником був дириґент хору „Думка" Іван Задорожний, співав хор церкви св. Духа; грала камерна оркестра складена в частині з кол. оркестри Львівської Опери; режисерував — С. Крижанівський (кол. Львівський театр); сценічне оформлення — Є. Ткачук; хореографія — Роман Петріна. Заля на 800 місць була набита публікою, яка сиділа на доставлених кріслах і частинно стояла. Публіка оваційними оплесками дякувала артистам за знамениту гру, артистки [illegible].

СССР ВІДНОВИВ ВИМОГИ ЩОДО „ЛЕТУНСЬКИХ КОРИДОРІВ" БЕРЛІНУ

Берлін. — Совєтський уряд відновив свої провокаційні вимоги щодо обмеження західніх летів в трьох так званих летунських коридорах, що лучать Західній Берлін із західнім світом. Москва зажадала в минулу неділю 18-го ц.м., щоб у понеділок 19-го ц.м. західні держави припинили на три години свої лети у так званому північному повітряному коридорі, що веде з Берліну до Гамбурґа. Західні держави негайно відкинули ту вимогу. Москва відкинула ноту протесту Заходу в справі перешкоджування своїми військовими літаками західнім літакам, які користуються названими коридорами на основі чотиридержавної умови, підписаної зараз після війни. Совєти настоюють на тому, що вони „мають право" користуватись також тими коридорами та застерігати собі для своїх військових літаків деякі години у визначеній висоті. Західні держави вважають, що це свідома і плянова совєтська тактика, щоб посилювати напруження в нинішній холодній війні та збільшувати нервовий стан в Західньому Берліні, як заповідь дальшого совєтського наступу проти вільної комунікації Західнього Берліну із Заходом. За твердженням преси — західні держави готові в кожній хвилині дати військову охорону цивільним літакам, що користуються тими трьома повітряними коридорами, які лучать Західній Берлін безпосередньо з Гамбурґом, Франкфуртом та Ганновером. Коли в останніх двох днях минулого тижня совєтські літаки не появились в ніодному з отих трьох повітряних коридорів, то була надія, що большевики рішили припинити ті свої провокації. Виявляється, що вони продовжують їх. Західня нота перестерегла Москву, що вона буде відповідальна за всякі інциденти з цього приводу. Большевики привичним способом відвертають горі дном правду і погрожують тим самим західнім державам.

У Британській Ґвіяні заворушення проти „соціялістичного" уряду Джаґана

Джорджтавн. — У Британській Ґвіяні, яка користується широкою автономією та має дістати повну самостійність, вибухли криваві заворушення, получені з генеральним страйком і бурхливими вуличними демонстраціями, звернені проти комунофільського уряду Чедді В. Джаґана, *Прогресивна партія якого в останніх виборах* здобула 20 мандатів з-посеред усіх 35. Опозиційні партії лякаються, що коли Ґвіяна дістане 31-го травня ц.р. повну незалежність, то Джаґан і його комуністична дружина Джанет, заведуть в країні такий самий режим, як Фідель Кастро на Кубі. Покищо Джаґан поводиться обережно, але не заперечує, що він є „соціяліст-ленініст". Коли в сутичках з поліцією було багато ранених і кількох убитих, а багато крамниць поруйновано і пограбовано, Джаґан звернувся за допомогою до Англії, яка вислала туди з воєнних кораблів моряків. Британський уряд твердить, що він не боронить *режиму Джаґана і не втручається у внутрішньо-політичну боротьбу в Ґвіяні*, а тільки забезпечує спокій і лад в країні, особливо проти нищення майна та грабування домів і крамниць. У столиці Джорджтавні нема води ні світла. Скількости людських жертв не підраховано, матеріяльні шкоди йдуть в мільйони.

Успішно закінчились тайні французько-альжирські переговори

Париж. — Однаково французькі, як арабські часописи принесли вістку, що тайні переговори, ведені впродовж минулого тижня на французько-швайцарському пограниччі про дальшу долю Альжиру, — закінчились з успіхом. Осягнене, буцім-то порозуміння охоплює три головні ділянки: 1) військового перемир'я у близько восьмирічній партизанській війні в Альжирі; 2) перехідну стадію адміністрації на час переведення плебісциту і виборів та 3) дальшу співпрацю між вільним Альжиром і Францією, що з черги заторкує справи фінансово-технічної допомоги збоку Франції для Альжиру, ґарантій для мешканців Альжиру европейського походження, спільного адміністрування Сагарою і морсько - летунських баз Франції в Альжирі. Три французькі міністри, які брали участь в цій останній стадії переговорів мають скласти звіт президентові де Ґолеві, а від понеділка 19 чи вівтірка 20-го ц. м., залежно від того, коли прибудуть арабські делеґати, почнуться в Тріполі у Лібії наради Національної Ради Альжирської революції, яка має ратифікувати, або відкинути осягнене порозуміння. Та Національна Рада складається з 55 до 65 найвидатніших арабських націоналістичних діячів Альжиру, які живуть в Тунісії, Марокко, Лібії та в Альжирі. Їхня подорож до Лібії і тамошні наради окутані тайною. Хоч радикальне крило націоналістів певне буде противитись будь - якому компромісові з Францією, загально гадають, що більшість ухвалить його. Тоді буде промощений шлях до офіційної французько - альжирської конференції для підписання відповідних документів.

У СВІТІ

● **У Римі** помер американський кардинал Алойзіюс Мюнх у віці 73 роки внаслідку недуги серця і поганого обігу крови. Алойзіюс Мюнх був одним із шістьох кардиналів та 78-х кардиналів різних національностей. При смерті При смерті кардинала приявними були три його сестри, з них дві замкині.

● **Об'єднані Нації** відзначили за заслуги для практичного сприяння рівності рас — 82-літню народну вчительку Емму Бел Світ з Альбукерк в Ню Мехіко, учнем якої був пізніший лавреат Нобеля, заступник генерального секретаря Об'єднаних Націй, мурин д-р Ралф Банч. Він передав своїй колишній вчительці „Золотий Ключ Громадянці року" від Крайової Асоціяції виховання.

● **Катанґійський парлямент** погодився відкликати колишнє проголошення Катанґи самостійною державою та приєднатись до адміністраційно - державної єдности з Конґом, але під кількома умовами. Між іншим він вимагає рішучої боротьби проти комунізму та всі акти „махінацій деяких імперіялістичних держав".

● **У Московському університеті** розпочав 12-тижневий курс професор Гарвардського університету Геролд Берман про історичний розвиток американського права. Двісті московських студентів слухали його першої лекції. Він роздав між них російський переклад тексту американської Конституції.

● **У комуністичному Китаї** з 3.000 передвоєнних закордонних місіонарів залишився тільки один, американський єпископ Джеймс Едвард Волш, і то він перебуває у в'язниці, засуджений китайськими комуністами на 20 років за „шпигунство".

● **У Лондоні** суд засудив на кару дол. 36 і позбавлення права водія — 19-річного студента Ричарда Бравна, який в пропаґандивному поході по центрі Лондону у користь збірки на одну добродійну ціль віз на змоторизованій платформі своє — ліжко. Суд покарав його за те, що те „авто" не відповідало різним приписам, обов'язуючих всі авта.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Герої чи злочинці

В новітній історії Франція подала не один приклад суперечности поглядів у відношенні до видатних постатей, цілих гуртів і суспільних рухів: чи вписати їх на світлі сторінки саможертвенного геройства, чи на темні сторінки злочинства супроти рідного народу й держави, а то й навіть зрадництва. Велика Революція, бунт Вандеї, післянаполеонівські часи, а за нашої пам'яті судовий процес і засудження на смерть за зраду маршала Петена і П'єра Ляваля — все це по нинішній день контроверсійні теми для істориків і політиків. Найновішою такою контроверсійною темою є бойовики з Таємної Військової Організації — від заочно засудженого на смерть команданта цього революційного підпілля, генерала Рауля Саляна почавши, до рядових анонімових виконавців на найнижчому щаблі організаційної драбини.

Таємну Військову Організацію заснували і як активні члени вступили до неї французькі націоналісти, фанатичні патріоти, які не можуть примиритися з думкою, що Альжир, де вони здебільша прийшли на світ, де виховались і куди вклали свою працю і свого духа, з невід'ємної частини Франції має стати самостійною арабською державою. І вони почали боротися проти „зрадницької" — на їх думку — політики свого уряду методами саботажів, шантажу й терору. До найпопулярніших родів зброї, що нею користуються члени цієї підпільно - революційної організації французьких екстремістів в Альжирі і континентальній Франції, належить плястикова бомба. Її підкидають під мешкання і будинки, де живуть видатні діячі режиму президента де Голя чи французького демократичного табору, її кидають у заповнені цивільними людьми кав'ярні, нею зруйновано головну кватиру таємної французької поліції в Альжирі, при чому вбито коло 20 французів. Бойовики Таємної Військової Організації нападають на банки, щоб здобути фонди, і на військові склади, щоб здобути зброю. Вони ведуть війну на два фронти: проти мусульманських автохтонів, які хочуть власної держави у згоді з Францією, і проти режиму де Голя. Користуючись в Альжирі симпатіями в масі французів, Таємна Військова Організація може переводити масові демонстрації, паралізувати ціле життя довільно проголошуваними генеральними страйками та успішно приховувати свій штаб і склади зброї, підпільну радіовисильню, пропаґандивну літературу.

Таким чином Таємна Військова Організація стала помалу центром уваги всього французького народу й всіх закордонних обсерваторів у Франції й Альжирі, вона стала найважливішою проблемою державного життя. В очах одних французів члени тієї організації — це герої, що борються не на життя, а на смерть за велику Францію, за французький Альжир. Але водночас міністер внутрішніх справ затаврував цих же людей, як злочинців, убивників, як зрадників, що стягають на Францію нечесть, опоганюють її добре ім'я.

Найтрагічніше в цій історії те, що всі ці жертви крови — пересічно по десять осіб денно — цілком даремні. Мільйон французів не зможуть зберегти свою владу в Альжирі з 9-мільйоновим арабським населенням, яке впродовж семирічної партизанської війни за самостійність перестало бути матеріялом для колоніяльної експлуатації. Революційні підпільники - екстремісти не мають ніякої шанси виграти, коли більшість французького народу хоче замирення в Альжирі і підтримує уряд, який старається замиритися з мусульманами. Вони не всилі виграти, коли армія і поліція — льояльні супроти уряду. І тому всі ці жертви крови, вся велетенська енергія, що витрачається на ту громадянську війну — це самовинищування, що перейде в історію, як трагічна демонстрація останніх могіканів анахронічної ідеї про французьку імперію, які формально борються за велич Франції, а фактично — за збереження її колонії.

Під знаком надій і тривоги

В п'ятницю 16-го лютого ц. р. литовська еміграція у вільному світі святкувала, так само як і місяць тому українці, 44-річчя з дня проголошення державної незалежности своєї батьківщини. Таке саме 44-річчя відзначатимуть 24-го лютого естонці, а 18-го листопада латвійці. Усі ці три нації, відомі під назвою балтійських, зазнали однакової долі під час другої світової війни, підпавши найперше під окупацію большевиків, які в серпні 1940-го року інкорпорували Литву, Естонію та Латвію в склад Совєтського Союзу, як „окремі республіки", потім — під гітлерівський чобіт, що злучив їх в один окупований край із німецькою назвою „Остлянд," і нарешті знов під Москву.

Совєтської окупації балтійських країн західні великодержави, а передусім ЗДА і Велика Британія, не визнали і утримують й досі дипломатичні взаємини з їхніми посольствами й амбасадами у своїх столицях, як з представництвами незалежних держав. Такий стан триває по сьогодні, і з нагоди дня незалежности Литви він був підтверджений запевненням державного секретаря Діна Раска, що ЗДА будуть і далі визнавати незалежність Литви й інших балтійських країн, прийняттям литовської делеґації президентом Кеннеді у Білому Домі і проголошенням Литовського Дня в багатьох стейтах і містах ЗДА.

44-річчя своєї державної незалежности відзначали литовці у вільному світі і відзначатимуть так само свої роковини естонці та латвійці під знаком надій, викликаних зрушеннями та ферментами в Совєтському Союзі, які підтверджують у них глибоку віру, що поневолення їхніх країн минеться, що їхні народи вернуться знову до спільноти вільних народів світу. І тому вони не залишають ні на мить своїх аспірацій, не припиняють своїх політичних і інформативних заходів у різних країнах їхнього поселення, спрямованих на визволення Литви, Естонії і Латвії з-під совєтської окупації. Для цієї мети, так само, як і українці, що здобули державну незалежність в 1918 році і втратили її внаслідок совєтської збройної окупації, литовська, естонська і латвійська еміграції широко використовують проголошення незалежности своїх держав, щоб пригадати світові, що вони існують, що вони змагаються за те, щоб привернути державну суверенність для своїх народів. Водночас із цим усі ці еміграції проймаються тривогою з приводу започаткованих Хрущовом спроб встановити коекзистенцію з вільним Заходом, усвідомлюючи, що кожна домова чи порозуміння з червоною Москвою, хоч би тільки в справі Берліну чи Німеччини, буде закріпленням існуючого „статус кво", утвердженням совєтської окупації їхніх країн.

Щиро єднаючись з литовськими, естонськими і латвійськими патріотами і борцями за свободу у відзначуванні їхніх великих роковин і поділяючи їхню тривогу щодо загрозливих для свободи народів Східньої Европи коекзистенційних затій, українці в усьому вільному світі бажають їм якнайскорішого і найповнішого здійснення усіх їхніх цілей. Заявляючи цю солідарність, все ж таки не можна не висловити свого розчарування з приводу тактичних ходів і виступів провідних діячів балтійської еміграції, подиктованих бажанням відокремити справу визволення своїх країн від справи всіх поневолених Москвою народів, якими то ходами й виступами балтійські діячі начебто підкреслюють свою незацікавленість долею інших не-російських народів СССР.

Визволення з московської тюрми народів тих чи інших народів неможливе без розвалення цієї тюрми, що може статися тільки з допомогою спільної дії усіх поневолених націй, поєднаної із спільною дією всього вільного світу. Свобода Литви, Естонії та Латвії, як і свобода Польщі, Мадярщини, Румунії або Болгарії, немислима без свободи України, Білоруси, Грузії, Вірменії й інших колись державних народів СССР. І хто про це не пам'ятає, цього не усвідомлює, той діє на шкоду власної ж визвольної справи.

I. Світ

КЕНІЯ НА ЧЕРЗІ

Британська колонія й протекторат Кенія може дістати свою повну незалежність вже цього року, якщо будуть полагоджені всі потрібні для того формальності на конференції, яка відбувається в Лондоні.

Отже, перед тубільцями Кенії розкриваються широкі можливості здійснити свої многолітні надії, продовжувати свій шлях до майбутнього без опіки чужих людей.

Вже загубився рахунок, скільки народів колись величезної Британської Імперії дістали свободу, але можна легко перевести рахунок, скільки залишилося на черзі, щоб дістати свою незалежність.

В той час як в Лондоні обговорюються пляни організації нової держави, серед самих лідерів тієї країни немає єдности.

Репрезентована Джомо Кеніятою найбільша політична партія вважає, що уряд Кенії мусить бути побудований на зразок британського, який, мовляв, найбільше відповідає інтересам народу. „Ми хочемо, — кажуть вони, — мати сильний центральний уряд з однопалатною парляментарною системою, бо тільки таким способом наша мала країна зможе проґресувати".

Друга щодо величини партія, Демократичний Союз, представлена Роналдом Нгала, який негайно після приїзду до Лондону заявив, що його партія вимагає такої конституції, яка гарантувала б федеральний устрій. Цю свою заяву він підкреслив словами: „Ми ніколи не погодимося на зцентралізований уряд, який приведе країну до диктатури".

В чім справа? А в тім, що в деяких молодих африканських країнах уряди фактично диктаторські. Наприклад, у новопосталій республіці Гані, що існує яких пару років, президент виарештував усіх своїх політичних противників і сам собі поставив пам'ятник в столиці! Він же заявив, що в Африці тільки такий уряд, як його, може забезпечити порядок. Зрозуміло, що така поведінка голови держави викликає у багатьох африканських лідерів оправдані побоювання.

Також британські офіційні кола дуже стурбовані такого роду заявами перед відкриттям конференції в справі Кенії.

Роналд Нгала належить до згаданого вище Демократичного Союзу, який фактично є групою дрібних партій, що представляють різні племена з глибинних обширів країни. Якраз на тих обширах постали таємничі Мав-Мав, що протягом років вирізували та вбивали білих колоністів, а також муринів, які з ними співпрацювали. Англійській адміністрації вдалося той рух здушити, виарештувавши до — 60 000 осіб!

Загальна площа Кенії має 219 000 кв. миль, включаючи протекторат, „позичену" в султана острова Занзібара вузьку смугу вздовж берегів Індійського океану. В Кенії живе 6 500 000 населення, в тому числі 160 000 індусів та понад 40 000 европейців - колоністів, адміністрації, технічного й торгового люду. Є там також невеличка група українців, про яких були згадки в нашій пресі після закінчення останньої війни.

Кенія має кілька кліматичних зон, дуже відмінних одна від одної. Від узбережжя країна поволі підноситься, творячи в середній частині верховину, на якій розкинулись плянтації европейських колоністів; далі в глибині країни височіють гірські пасма з такими верхами, як Кенія — 17 000 стіп та Елґан — 14 000 стіп; є тут кілька озер, серед яких найбільше озеро Вікторія, і мальовничих річок. Фльора та фавна Кенії досить багаті; це там, біля границь Танганьїки полював письменник Геминґвей.

Залізнича сітка країни досить рідка. Головна маґістраля, що має кілька розгалужень, проходить від порту Момбази через Найробі до Уґанди. Торгівля внутрішня і міжнародна добре розвинена. Промисловість щойно розбудовується. Країна багата на золото та інші копалини.

В Кенії живе і працює письменниця Джон Адамсон, дві книжки якої полонили серця мільйонів читачів розповіддю про левицю Елсу та її левенят. В Найробі, столиці країни, живе знаменитий археолог Лікей, директор музею, що знайшов останки стародавньої людини, яка жила сотки тисяч років тому.

Народження нової держави Кенії захмарене вказаними на початку політичними труднощами, які Лондон мусить в компромісовий спосіб злагіднити, щоб не вийшло там друге Конґо.

А. Галан

ЧОМУ ДЯКУЮТЬ СУМНИМИ ГОЛОСАМИ?

У київських передачах „для українців закордоном" переважають, звичайно, пропаґандивні мотиви. На всіх ділянках, так званого, соціялістичного будівництва спостерігаються досягнення... Корови одна перед одною стараються дати більше молока. Кукурудза росте все вище й рясніше. Житлову кризу в містах зліквідовано за рахунок нових багатоповерхових будинків. Словом, не життя, а масниці...

Зразу ж після переліку досягнень починається концерт подяк. Дякують совєтському урядові колгоспники і колгоспниці, дякують студенти, дякують навіть старці з державних притулків за... щасливу старість.

Можливо, що деякі „закордонні українці" й повірять, особливо ті, які ніколи не зазнавали совєтської дійсности. Та й взагалі, чому, справді, за вісімнадцять років не могло покращати колишнє нужденне життя? Адже рабовласник Сталін у могилі, нове керівництво засудило його помилки й прагне, щоб таких помилок більше не було... Все на світі міняється.

Ми, власне, й не думаємо сперечатись на цю тему. Але нас вражає одне: чому майже всі подяки виголошуються виразно сумними голосами? Чому звучить біль у словах молодої дівчини - студентки, коли вона хвалиться своїми надзвичайно сприятливими для навчання умовами? Чому колгоспник робить паузи (наче розбирає написане), і знов же жадної бадьорости в його промові не чутно?

Поруч з оптимістично - ніжними голосами дикторів і дикторок, виступи запрошених радіопромовців звучать трагедійним дисонансом, хоч мусіли б віддзеркалювати радість душі, зв'язану з подякою за „батьківську турботу" уряду й партії.

А справа зовсім проста. Тої радости нема де взяти. Можна відчитати промову, написану чужою рукою, але вона, очевидно, настільки розбігається із справжнім станом речей, що в промовця мимоволі сумніє голос.

Чи не краще було б Київському Радіоцентрові запрошувати для промов професійних акторів і акторок? Вони, призвичаєні грати різні ролі, могли б відіграти й ролю „щасливих совєтських людей"... А звичайним людям це не вдається, і виходить черговий пропаґандивний конфуз.

ШПИГУНОМАНІЯ

Фотоапарат належить до речей широкого вжитку. У вільному світі людина з фотоапаратом не викликає жадних підозрінь, на неї взагалі ніхто не звертає уваги.

Зовсім інше ставлення до такої людини в Совєтському Союзі. Як доказ наведу один приклад з минулого:

Працюючи в редакції газети, треба було мені поїхати на вагонобудівельний завод. Редакційний фотограф захворів, і я вирішив обійтися без нього, бо мав фотоапарат власний. У контрольній будці вартовий запитав у мене службове посвідчення. Я показав.

— А на фотоапарат?

— Як на фотоапарат?

— Ну, на те, що вам дано право робити знімки для газети. Наш завод має оборонне значення.

— Такого посвідчення не маю.

— Тоді лишіть фотоапарат отут, на столі.

Мені стало прикро. Адже я плянував ілюструвати свій газетний нарис відповідними знімками, тоді він виглядав би цікавішим. І ще мені кортіло, порядком жарту, запитати вартового: — А як ви гадаєте, чи міський асенізаційний відділ також має оборонне значення? Та суворі передвоєнні роки на такі жарти не дозволяли, за них легко можна було опинитися в тюрмі, тому я й промовчав.

Фотоапарат повернули мені при виході, а коли я приїхав до редакції, то довідався, що „спецвідділ" заводу запитував телефоном, чи дійсно я там працюю і чому вештаюсь по місту з фотоапаратом...

Це недовір'я до аматорів фотографії існує в СССР постійно. Нерідко доводиться мені читати про затримання совєтською міліцією того чи іншого чужинецького кореспондента, бо він... проходив біля об'єкту оборонного значення... Та, очевидно, не було жадного „об'єкту", просто побачили на плечі в людини фотоапарат і занепокоїлись.

Ні в одній державі нема такої, нічим не виправданої, підозрілости. Совєтські, так звані, „органи безпеки" хворі на шпигуноманію і в кожній людині вбачають замаскованого шпигуна.

А. Г.

● **В місті Альжирі** згинуло в минулий четвер знову 8 осіб в терористичних замахах, а в Орані, другому найбільшому альжирському місті, 9. Однак західні газети твердять, що вигляди французьких екстремістів на переворот проти режиму де Голя та на виграну їхньої боротьби проти політики де Голя — значно зменшились. Виявилось, що французька армія рішуче зберігає льояльність і дисципліну і у випадку революції збоку екстремістів — виконає накази для здавлення бунту.

ТРУДНОЩІ ПАРИЗЬКОГО БЛЬОКУ

Паризький Бльок — це організація, яка охоплює офіційні верхівки всіх східноевропейських підсовєтських народів, поза так званими сателітними народами плюс балтійські. Ці останні належать до організації Вільна Европа з власною радіовисильнею тієї самої назви, а країни й народи Паризького Бльоку входять, так би мовити, в орбіту зацікавлення, студій і пропаґанди Американського Комітету Визволення з радіовисильнею „Свобода". Взаємини між цими двома великими еміґрантськими організаціями, відносини всередині Паризького бльоку і, зокрема, співпраця та розбіжності між українцями, репрезентованими в Паризькому бльоці Українською Національною Радою, і іншими членами того бльоку — були предметом зацікавлення на окремому дискусійному вечорі в Клюбі Круглого Стола, в Ню Йорку, 26-го січня цього року.

Доповідач, президент Білоруської Народної Республіки інж. Микола Абрамчик, говорив властиво на тему „Білоруська визвольна політика". Однак, М. Абрамчик є також головою Паризького бльоку. І тому зрозуміло, наче автоматично, він не міг замовчати тієї найновішої, нинішньої фази білоруської визвольної політики, яка проходить в рямцях Паризького бльоку, і дискутанти цікавились радше широкою проблемою співпраці всіх уярмлених Москвою народів Сходу Европи, як вужчою проблемою визвольної політики одної тільки Білоруси.

Інж. М. Абрамчик звернув увагу на тло, на якому постала організація Паризького бльоку, і на некорисні умовини її праці. Він висловив думку, що якби прийшло до порозуміння з польською політичною еміґрацією, коли можливість такого порозуміння зарисовувалась зараз по закінченні останньої світової війни, — то не було б нинішнього двоподілу на організації Вільної Европи і Паризького бльоку. Проголошення поляками концепції „Інтермаре" вказувало на бажання польської еміґрації шукати порозуміння з іншими політичними еміґраціями. Дискутанти звернули увагу на те, що й концепція „Інтермаре" зраджувала виразну тенденцію польської зверхности у тому ніби вільному й рівнорядному блькові — федерації чи конфедерації — народів між морями: Балтійським, Чорним і Адрійським. М. Абрамчик ствердив, що хоч лідери польської еміґрації визнали Раду Білоруської Народної Республіки, проте не погодились на принцип непорушування дразливої і спірної справи кордонів, і з свого боку воскресили гасло „Львів-Вильно", повівши за це гасло пропаґандивну кампанію.

Другим моментом, що спричинив постання Паризького бльоку, але й затяжів на його діяльності, є помилки, що їх допустились американці, які спершу різнонаціональні політичні еміґрації із Східньої Европи хотіли зосередити довкола еміґрації російської, як ніби найважливішої і керівної. Це й були лихої пам'яті часи формування КЦАБ'у (Координаційного Центру Антибольшевицької Боротьби) і СОНР'у — „Союзу Освобожденія Народов Россії". На цю справу витрачено багато американських грошей та енергії, але остаточно вона провалилась. Сам А. Керенський визнав невдачу своїх заходів. Отож не-російські еміґрації ніби перемогли, але водночас вони самі не були ані зорганізовані, ані „зговорені". Не існувало ніколи моноліту неросійських еміґрацій. Щойно в 1953-му році прийшло між ними до деякого узгіднення принципових позицій, на базі яких і створено Паризький бльок. У принципових справах — нехоті піддатися під російський диктат і керму на еміґрації та у визнаванні себе підметом, а не предметом на політичній мапі Східньої Европи — всі члени Паризького бльоку однозгідні. Проте, існують між ними поважні розбіжності щодо тактики та відношення і до Американського Комітету.

Присяжний на тій доповіді проф. Б. Мартос запевняв, що вірменські політичні еміґранти захоплюються більше ідеєю відірвання від Туреччини, як від Росії; грузини виявляють дуже часто русофільські тенденції; ідель - уральці беруть у Паризькому бльоці участь радше з мотивів тактичних, як ідеологічних; татари заперечували закид українців щодо культурних, русифікаторських і польонізаторських затій, і навіть білорусини інколи залишали українців у Паризькому бльоці осамітненими. Проф. Мартос твердив, що цілі й інтереси Паризького бльоку розбіжні і що внаслідок цього Паризький бльок не може бути активний.

Інж. М. Абрамчик признав, що в Паризькому бльоці „не може бути ідеальної згоди", але висловився про його існування й політичні можливості оптимістично. Він заперечив, наприклад, твердження про брак державницьких амбіцій в ідель - уральців і пригадав, що спершу взагалі тільки три еміґрації йшли спорадично разом — українська, білоруська і грузинська. Тому самий факт постання Паризького бльоку мав поважне політичне значення, бо заманіфестував перед американським державним департаментом і всіма іншими закордонно - політичними чинниками, що в слушний час — всі уярмлені Москвою народи можуть знайти спільну мову.

Цей його оптимістичний погляд підтримав і уточнив білоруський діяч проф. М. Адамович. Він виправдував білорусинів, що вони не можуть проявлятися назверх так рішуче й радикально, як українці — з уваги на розмірно слабкий білоруський потенціял, на натиск на білоруську територію всіх сусідів Білоруси, включно з Україною, та з уваги на некорисне географічне положення Білоруси, яка становить наче коридор, яким маршують на Московщину всі західні армії. Тому — казав він — ніби природно і логічно білорусинам припадає роля медіяторів. Таку ролю вони й грають в Паризькому бльоці, якого головою став білоруський президент.

У підході до Американського Комітету білорусини не погоджуються з радикальним становищем Української Національної Ради. Але, вбачаючи в діяльності Американського Комітету так само багато недоліків і стверджуючи, що й по українському боці не всі погоджуються з радикальним становищем УНРади супроти Американського Комітету, білоруські діячі висловлюють переконання, що між ними і проводом української політичної еміґрації дійде і тут до порозуміння.

Проводив на тому дискусійно - інформаційному вечорі ред. Іван Кедрин.

Іван Кедрин

ВИКРИВЛЕНА ПРАВДА

(9)

Тому Автор до самого кінця, до 31 жовтня 1918 року вечора, до пам'ятного засідання в Народному Домі у Львові палко обстоював думку, що переворот у Львові треба робити „в порозумінні з цісарем", — леґально, перебравши владу від цісарського намісника у Львові внаслідок рішення уряду у Відні. Коли ж Автор погодився на збройний переворот, не чекавши довше на кур'єра з листом від прем'єра Лямаша з Відня, то — очевидно — згідно з своєю вдачею леґаліста й льояліста, подивившись, що вже 11.30 вночі — пішов до дому... спати.

В хаті, через відхилене вікно, наслухував ще, що дістьєся на місці, знаючи, що в той час мають роззброювати залогу місто Львова і що це насправді, як сам пише, „історична ніч". Але, хоч належав до політичної „Комісії трьох", яку вибрала Національна Рада, хоч мав велетенську історичну відповідальність і хоч мав тоді всього 43 роки, отож був мужчиною в силі віку, не здогадався провести ту історичну ніч інакше, як дома, в ліжку. І тоді, в ніч на 1 листопада 1918 р., і при писанні своїх споминів в Америці не був свідомий, що з тим „відпочинком" щось не в порядку. І так само вже з американської перспективи, з перспективи 20-х і 25-х років, що минули після розвалу Австро-Угорщини та Листопадового перевороту, Автор не зревідував своїх поглядів на „цісарську клямку" й не здогадався, що апотеозування австрота габсбургофільства і переконування в правильності окремої від Наддніпрянщини галицької політики — це ж власне і є той загумінковий галицький партикуляризм, що його Автор на іншому місці таврує!

Д-р Лонгин Цегельський був видатним парляментаристом, політиком і публіцистом, став редактором замолоду і помер за редакційною працею. Але в його споминах даремне шукати бодай натяку на те, що — може — галицька політика в р. р. 1848-1918, базована на льояльності супроти Австрії і Габсбурґів, на яких дивилась, як на справедливу вищу інстанцію, суддів і розємців у перманентній боротьбі на крайовому терені проти польської суприматії, що — може — та політика не була зовсім правильна. Поляки вели дво- і тристорову політику: краківські консерватисти, „станьчики", проголошували заяву „При тобі, Найясніший Пане, стоїмо і будемо стояти", водночас соціялісти мали зв'язок із своїми співпартійцями з підросійського „Королівства Польського", чи пак „Конґресівки", де — тоді ще член революційної боївки ППС — Юзеф Пілсудський робив революційно-експропріяційні напади, польська шляхта робила кар'єру в російській армії й державній адміністрації, а націоналісти черпали ідеологію з творів Поплавського і Дмоховського. Коли ж вибухла війна — Пілсудський творив леґіони при Австрії, якій згодом відмовив присягу, а Дмовський виїхав до Парижу і орієнтувався на Антанту, яка створила полякам армію під ген. Галлером.

Чехи ділились на кілька фракцій, але Масарик став історичною постаттю, не злякавшись піти на „непевні каламутні води" і зробивши політичний капітал з факту, що чеські полки з музикою переходили на російський бік. Двоторову політику робили й словінці і навіть неприхильні православним сербам католицькі хорвати.

Тільки галицькі українці в своєму австрофільстві заскорузли і, як той кінь з шкіряними наочницями, не дивились ні вправо, ні вліво, а лише навпростець — на Відень. А Відень проводив у відношенні до українців ту саму політику, на якій базувалась вся мудрість габсбурзької могутности: „діviде ет імпера" — діли і пануй, — вигравав поляків проти українців і українців проти поляків, але, тримаючи традиційно завжди з сильнішими, раз-у-раз ошукував українців і використовував їхню наївність, льояльну вірність і — примітивізм. І так було аж доостанку, з урядом Лямаша і намісником Гуйном, і направду д-р Лонгин Цегельський, який представляв себе, як головну, центральну особу і речника делеґацій до одного і другого, вийшов у сумному світлі, як ґльорифікатор політики австрійської „клямки". Все ж, вбачаючи причину невдачі галицької державности головно — як про це вже ми згадували вгорі — в нездарності українсько-галицької політики, Автор бачив ту нездарність в хиткості, непослідовності, безпляновості, у відкиненні пляну антантської посередницької місії Бартелемі, але не в вузькості австрофільства.

Автор заперечив, як „леґенду", що „Антанта не хотіла нас признати", а не подумав про те, що ніде у світі не буває так, щоб ті самі люди, які вчора трималися одної „клямки" і були найльояльніші до одної сторони, завтра заходжувалися за визнання їх і за політичну протекцію у сторони протилежної. Які шанси могла мати в Антанти та сама галицька політична верхівка, яка ще недавно становила верхівку, що до кінця була вірна Габсбурґам, само ім'я яких, як це стверджує сам Автор, було червоною плахтою для Верховної Ради Паризької конференції?!

Наприкінці своєї книжки Автор признає, що „держава не може мати двох зовнішніх політик. Вона є одним цілим, її інтереси є одним цілим і її політика мусить бути одноцільна, а не роздвоєна". Це мудрі, правильні слова, які стосуються до України, як одноцільної держави. Можна виправдувати галичан, що після переведеної з благословення Антанти окупації Галичини поляками і після того, як Симон Петлюра, шукаючи можливостей продовжувати збройну боротьбу проти російських большевиків, підписав Варшавський договір з 20 квітня 1920 р., треба було пробувати виторгувати щось від Антанти, для Галичини, причепившись до 91 статті Сан Жерменського договору, який віддавав Антанті правно-формальні суверенні права над усіма тими колишніми землями Австро-Угорщини, доля яких була ще невирішена. Але шанси „тотальної вигри", себто отримання визнання державности ЗО УНР, були відразу мінімальні, бо ніколи для закордону не існувало й не могло існувати галицької проблеми, а була тільки проблема українська. З хвилиною відірвання Галичини від проблеми всеукраїнської — наперед була ґарантована програ.

УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ БУДИНКУ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК У ЗДА

Як велична демонстрація перемоги вільного духу пройшло відкриття новонабутого будинку УВАН у ЗДА в неділю 28 січня. Зібралось понад 350 осіб. Не дільки з Ню Йорку, але й з інших міст прибули члени Академії, представники українсько-американських організацій і численні прихильники Академії. Був присутній президент УНР в екзилі, д-р Ст. Витвицький, проф. Ф. Мозелі з дружиною, проф. К. Менґес з дружиною і проф. В. Гаркінс з Колюмбійського університету, М. Абрамчик, президент Білоруської Народної Республіки в екзилі, проф. А. Адамович з Білоруського Наукового Інституту, д-р Л. Крижановський з Польського Наукового Інституту, М. Терпак та Дж. Пеннар з Американського Комітету Визволення, президент Українського Інституту в Америці Віллям Джус з дружиною.

З доручення президента Академії О. З. Архімовича, який через хворобу не міг прибути, збори відкрив заступник президента — проф. Д. А. Горняткевич. Він привітав президента С. Витвицького, гостей, представників українських організацій та всіх, хто спричинилися своїми пожертвами до придбання будинку.

Набуття будинку стало можливим завдяки ентузіязмові учених навколо Академії і завдяки великій громаді людей, що прийшли на допомогу своїми пожертвами.

17 грудня минулого року відбулось посвячення будинку. Сьогодні відкриваються двері будинку, зокрема вони широко відкриті для молоді.

Промова проф. Ю. В. Шевельова

Проф. Ю. В. Шевельов, який був президентом Академії в той час, як був куплений будинок, зазначив, що він не буде говорити про минулі осяги Академії. „Сьогоднішня зустріч — сказав промовець — це погляд у майбутнє".

Ю. В. Шевельов окреслив ряд відповідальностей, що тепер стоять перед Академією. Перша відповідальність — перед Україною. Наш обов'язок говорити тут те, чого там сказати не можна; спростовувати неправду, яка часом шириться звідти; не давати, в міру наших сил, загаснути тому вогневі, який там запопадливо згашують; створити доробок, який перейде в майбутнє і який відограватиме свою ролю там.

Як другу відповідальність проф. Шевельов назвав відповідальність перед новою батьківщиною — Америкою, яка хоче, щоб ми збагатили її знаннями про Україну і схід Европи, не тільки про вчорашню Україну, але й сьогоднішню, не конче таку, як нам хотілося б, а таку, як вона є. Від нас вимагається безумовна і безоглядна чесність і безжальна тверезість. Академія свій патріотизм український доведить правдою і чесністю.

Третя відповідальність перед українською еміграцією. Всяка еміграція схильна жити в світі ілюзій і поза часом. Наслідком цього буває відрив від батьківщини не тільки в просторі, а і в дусі, і в той же час брак зв'язків з новим світом, а в наслідок цього — втрата молодого покоління і духове вимирання еміграції. Обов'язок Академії — будити еміграцію з цього зціпеніння і показувати їй правду.

Академія написала на своєму прапорі: не боятися, коли треба плисти проти хвилі, проти хвиль інерції думки вчорашнього дня і проти хвиль бездумности у своїх, проти байдужости або й ворожости у чужих, проти терору й гніту можновладців у Києві і Москві.

Проф. Ю. Шевельов закінчив свою промову закликом до української еміграції підтримати Академію.

Усні привітання

Першим було привітання від президента УНР в екзилі, С. Витвицького, якого заля вітала оваціями.

Далі були привіти від представників українсько-американських організацій і від організацій інших національностей.

Головний секретар Українського Народного Союзу, д-р Я. Падох, вітаючи від найстаршої української установи на американській землі, сказав, що сьогоднішнє відкриття будинку Академії є символічним, показуючи, що українська наука, українські учені здобули належне місце на вільній землі Америки.

Голова Українського Робітничого Союзу, А. Батюк вітав Академію від очолюваної ним організації.

Представник Американського Комітету, М. Терпак, передав особистий привіт від голови Комітету Говленд Сарджента.

Проф. А. Адамович вітав білоруською мовою від Білоруського Інституту Науки і Мистецтва і від М. Абрамчика, президента БНР в екзилі.

Вадим Лесич передав привіт від Об'єднання українських письменників „Слово".

Проф. Л. Крижановський говорив від Польського Наукового Інституту.

Д-р Дж. Ліхтен виступав від Анти-Демамаційної Ліґи.

Д-р М. Зарицький вітав від Т-ва Українських Лікарів Північної Америки. Інж. Роман Левицький від Товариства Українських Інженерів, інж. М. Яримович від Українського Професійного Товариства Північної Америки.

Павло Дорожинський від студентського товариства „Зарево".

Довгу і схвильовану промову виголосив С. Чалишів, один з перших членів Фундації УВАН у ЗДА.

Письмові привітання

Про численні письмові привітання від організацій та осіб доповів І. Л. Замша.

Надіслав привіт з Німеччини Архиепископ Нікакор, Митрополит УАПЦ на чужині та Архиєпископ Палладій з Ню Йорку від УАПЦ на чужині.

Надійшла телеграма з Німеччини від Наталі Дорошенко, дружини першого президента УВАН, Д. Дорошенка, і лист від Наталі Ветухової, дружини М. О. Ветухова, яка бажала дальшого розвитку „Аналів", що подають об'єктивну правду про Україну.

Письмові привіти прислали Групи Академії в Денвері і Дітройті; від групи Академії у Вашинґтоні прибув проф. П. В. Одарченко.

Цікаві листи надійшли від членів Академії з різних міст Америки й Канади: проф. Ю. Луцького, проф. В. Гвоздецького з університету Юти; проф. В. Тимошенка. Привіти надіслали К. Варварів і Л. Марґоліна - Гансен з Вашинґтону, Л. Бачинський, Л. Биковський, А. Трембов, Б. Мартос і К. Туркало.

Проф. В. Кубійович і д-р В. Янів в листі від НТШ в Европі написали, що „з глибини серця бажають якнайскорішого розвитку Української Вільної Академії Наук — важливої кузні української вільної думки".

Були привіти від УТІ, проф. Оскара Галецького, президента Польського Наукового Інституту. Одержано привітання від „Провидіння" у Філядельфії, від Вашинґтонського Відділу Українського Робітничого Союзу, від Об'єднання бувших Вояків-Українців в Америці, від Союзу Українців - Самостійників у Канаді, від управи Української Селянської Партії в Лондоні, від ДОБРУС-у з Ню Йорку і від філії в Рочестері, від Українського Воєнно - Історичного Інституту і від ОДУМ-у та від Уласа Самчука.

Привіти надіслали: Катерина Антонович з Вінніпеґу, Г. Денисенко з Вашинґтону (з даром 50 долярів), В. Ківелюк з Філядельфії, Т. Кобзей з Вінніпеґу, М. Креср з Бофало, д-р Нечай з Лос Анджелесу, білоруський учений Я. Станкевич, М. Стратієнко і М. Суржко з Філядельфії, проф. А. Філіпов з Вашинґтону і М. Чорнокосинський.

Пожертви на будинок Академії, складені під час свята

Президент Українського Інституту в Америці, Вільям Джус, передав дол. 1000 як пожертву на будинок Академії.

Проф. І. Замша, оголошуючи письмові привітання, прочитав привіти, що надійшли разом з пожертвами: від Ю. Бачинського — дол 500, від Ю. Архіпова — дол. 250, від В. Поліщука — дол. 200, В. Сеника, в пам'ять покійного брата Семена Сеника — дол. 100 і по дол. 100 від Д. Кульчицької, кубанського козака, пенсіонера К. Плохого, і Д. Тромси. Також надійшли пожертви на менші суми.

Всього в день відкриття в будинку Академії зібрано пожертв на суму понад $2.700.

З нагоди відкриття будинку, мистець Сергій Макаренко подарував Академії портрет Шевченка власної праці. Мистець Надія Сомко - Макаренко подарувала свою картину, що зображує будинок Академії.

Вручення грамоти адвокатові Степанові Яремі

Проф. Д. Горняткевич висловив щиру подяку адвокатові Степанові Яремі, який подав Академії безкорисливу юридичну консультацію і допоміг купити будинок, виконавши всі правничі формальності. Він продовжує і далі давати Академії юридичну консультацію.

Подяка жертводавцям — проф. Г. О. Костюк

Від імени Управи УВАН у ЗДА проф. Г. Костюк подякував усім жертводавцям, дари яких уможливили придбання будинку Академії.

Відгук громадянства на заклик Академії про придбання будинку показав, що еміграція жива. Численні листи до Академії і пожертви від людей різних прошарків показують, що багато людей ці-
Кінець Урочисте відкриття....
нять працю Академії. Моральна і матеріяльна підтримка друзів Академії дає віру в те, що в додаток до першої тисячі людей, які вже прислали пожертви на будинок, прийдуть ще тисячі.

Академія має ще дол. 30, 000 боргу за будинок, але сподівається, що нові пожертви незабаром дадуть змогу цей борг виплатити.

Концерт

Своєю участю у святі Академії, видатні українські музики підкреслили духову єдність вільної української науки і мистецтва. Концерт відбувся на високому рівні.

Скрипаль Яро Меґасюк у фортепіяновому супроводі Зої Маркович виконав твори Вераччіні, Вруха і Масне та „Поему на українські теми" М. Грудина. Ганна Шерей проспівала 4 романси українських композиторів. Вадим Кіпа грав три етюди Косенка і „Фантастичні варіяції" В. Кіпи. Авдиторія гаряче вітала артистів, давніх друзів Академії, і вимагала від них виконання на біс.

Управа УВАН у ЗДА сердечно дякувала мистцям за їхній безкорисливий виступ, який підніс урочистість свята і дав велику радість велелюдним зборам.

Виставка картин Юхима Михайлова.

Після закінчення концерту проф. В. В. Міяковський промовив вступне слово до виставки картин Юхима Михайлова, що зайняла цілу стіну залі першого поверху Академії.

Мистець загинув у совєтській тюрмі 25 років тому, але його твори живуть, родина врятувала їх і принесла довгим шляхом утікачів. Сьогодні радісний день Академії проходить під знаком Києва — Київ живе у творах мистця..

Проф. Міяковський дав короткі пояснення до картин Михайлова, який у своїй мистецькій творчості асоціював зорові образи з музикою і давав плибокі символи минулого України.

Всього виставлено 18 картин Юхима Михайлова. До виставки був виданий спеціяльний каталог.

У залі першого поверху була також влаштована виставка видань УВАН у ЗДА, в Канаді і в Европі.

Стіни були прикрашені декоративними пано ручної праці Докії Гуменної, виконаними в різних стилях: українська вишивка, варіяції Трипільської спіралі, мотиви північно - американських індіянів та інші.

Списки жертводавців.

На великій дошці в залі Академії першого поверху були вивішені списки жертводавців, які на день відкриття будинку, склали суми більші ніж 10 долярів. Понад $200 — 18 осіб та організацій; від $100 до $200 — 109 жертводавців, від $50 до $100 — 100 жертводавців, від $25 до $50 — 130 жертводавців і від $10 до $25 — 265 жертводавців.

Л. Д.

Роковини Української Державности в Сан Франсіско

Посадник міста Сан Франсіско Джордж Крістофер підписує проклямацію про День Української Державности. Зліва доправа: С. Паньків, п-на М. Іськів, О. Лиско, Джордж Крістофер, п-ні С. Кісь, п-ні Коцуляк, Н. Любович

Невелика українська громада в Сан Франсіско і околиці, яку очолює Відділ УКК, здобулася на особливе відзначення 44 Роковин Української Державности.

15 січня посадник Джордж Крістофер в приявності голови Відділу УКК інж. А. Лиска та представників українських установ Сан Франсіска проголосив 22 січня Днем Незалежноти України. В підписаній декларації ствердив, що день 22 січня є важною подією для всіх американців українського походження.

Ранком 22 січня під проводом голови Відділу УНС до бюра посадника міста з'явилася українська делегація. Її очолювали представники українських віроісповідань, Відділу Союзу Українок, Т-ва Сприяння УНРади та Відділу УНС. Посадник вийшов з делеґацією на балькон, де був приготований український прапор. Мейор власноручно підтягнув його до висоти зоряного американського, а офіційні світливці зробили знимки. Про цю подію писала місцева преса, між іншими „Сан Франсіско Хронікл", інформуючи своїх читачів про незалежну Українську Державу, яку знищила імперіялістична червона Москва.

Вершком святкувань була Святочна Академія 21 січня. Відбулась вона в репрезентативній повній залі „Каліфорнія Клюб" при Клей вул. Відкрив Академію голова Відділу УКК. Вступне слово виголосила п-ні З. П., відома в Сан Франсіско громадська діячка і педагог. Вона своїм живим словом держала слухачів в напруженні, змальовуючи картини визвольних змагань України на протязі трьох останніх століть. Боротьба за волю України ведеться далі і не припиниться, поки не осягнемо нашої найвищої мети. Мусимо не на словах а на ділі, бути соборниками; мусимо діяти об'єднаним фронтом, бо тільки об'єднані зможемо переконати заінтересовані держави, що незалежна Україна буде рівночасно ґаранцією також і їхньої долі від загрози імперіялістичної Москви.

Про 22 січня по англійськи говорив американець К. Буріл. Він висказав вдоволення, що може говорити на святі української державности. Боротьба українського народу за свободу, це один тільки відтинок в загальному змаганні поневолених ще досі народів до волі. Важне, на його думку, в актах 22 січня те, що українці проголосили свою Незалежність Державну тоді, коли мали нагоду виявити ще вільно свої бажання. Тепер її не мають, бо находяться під московською диктаторською окупацією. Але ця теперішня дійсність не зміняє важности актів 22 січня у 1918 і 1919 роках, якими проголошено незалежність і соборність України.

Не менше зацікавлення викликав своєю промовою посадник міста. Він ствердив, що кожний нарід має право на свою незалежну державу. Історія вчить, що поневолені народи скорше чи пізніше скидають пута неволі. Він свято переконаний, що скоро прийде час і український нарід стане вільним на своїй багатій землі. Учасники спонтанними оплесками дякували посадникові за прихильну поставу до української справи.

По офіційній частині відбулась мистецька програма: деклямації і виступи відомих в Сан Франсіско мистців.

Деклямації молоді М. Іськів та Любович були виконані з запалом, щиро, тепло, чим зворушили вони уважну авдиторію. Відтак виступили наші мистці. Пані О. Задорожна, відома оперова співачка, відспівала: Три шляхи — Я. Степового, Батьку, батьку — арія з опери „Захар Беркут — композ. І. Вовка, пісня Оксани з опери „Запорожець за Дунаєм", молитва Тоска з опери цієї ж назви Пуччіні, та Садок вишневий — муз. М. Лисенка. Її чарівний голос, техніка співу, надзвичайне виконання кожної пісні, як також і її мила поява завжди приваблюють авдиторію і лишають незабутні спогади по кожнім її виступі. Присмною несподіванкою був виступ проф. В. Чайковського. Він відспівав: Пісня Султана з опери „Запорожець за Дунаєм" та „Як засядем браття" — Л. Ревуцького. Хоч дожив уже поважного віку (67 років), — співає як молода людина. В його роках так співати може тільки людина, що володіє прекрасною вокальною школою старих майстрів, до яких він належить. Піяніст і композитор І. Вовк написав оперу „Захар Беркут". Вийомок з неї „Молитва Мирославн", героїні опери, відспівала п-ні Задорожна. В пісні цій виявляється і розпач і жаль і сила духа героїні, й непохитне кохання та релігійне піднесення в молитві до Всевишнього. Варто було цю оперу побачити вцілості. Композитор І. Вовк був супровідником концерту. Своїм акомпаніяментом він гармонізував із виконавцями мистецької програми.

Добре зробив провід Відділу УКК, що крім програмок, видав ще окремі летючки англійською мовою із даними про Україну. Видана летючка інформує коротко про край і нарід, минуле України, її природу, про визвольні змагання, сучасний політичний стан, її промисловість на тлі цілого СССР. Такі інформації цінні не тільки для чужинців, але також для українського загалу, особливо молоді.

Ю. К.

● 14-го лютого пані Кеннеді в довшій передачі через телевізію виясновала ті всі мистецькі зміни, які вона ввела до різних кімнат в Білому Домі на партері, першому і другому поверхах. Вона оповідала і пояснювала мистецькі речі, які видно було в цій телевізійній програмі. Мільйони осіб мали нагоду докладно бачити окремі кімнати в Білому Домі.

Коло 150 осіб згинули в Північній Німеччині внаслідку повені

Гамбурґ. — Внаслідку бурі на Північному морі, получений із зливним дощем однаково море, як ріка Ельба залили надбережні околиці, головно біля найбільшого портового міста Гамбурґу. Знайдено 134 тіла затоплених, або вбитих під руїнами домів осіб, але коло 120 загинули без вісти і число смертних жертв напевне буде більше. 12.000 осіб евакуйовано з нижче положених домів у Гамбурґу, коло 250 перевезено до шпиталів. Західньо-німецькі, голляндські й англійські вояки та німецькі військові літаки брали участь в рятунковій акції. Біля берегів Голляндії і південног Англії потерпіло багато кораблів, але більшої морської катастрофи не було.

На Гаваях відбувається важлива конференція в справі В'єтнаму

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара, асистент державного секретаря для азійських справ Аверел Гарриман і голова шефів об'єднаних штабів ген. Лаймен Лемніцер відлетіли в минулу неділю 18-го лютого на Гаваї, де від понеділка 19-го ц.м. відбувається велика тайна конференція в справі оборони Південного В'єтнаму проти комуністичної аґресії. З Південного В'єтнаму відлетіли туди тамошній американський амбасадор і високі старшини для поінформування учасників конференції про останній стан тамошніх справ. Генеральний прокуратор Роберт Кеннеді заявив на пресовій конференції в столиці Південного В'єтнаму Сайґоні заявив, що американські війська залишаться в Південному В'єтнамі так довго, поки комуністична аґресія не буде остаточно переможена. Він прославляв південних в'єтнамців та зокрема президента Нго Дін Дієма за їх хоробрість у боротьбі проти комуністичних партизанів, озброюваних і організованих у комуністичному Північному В'єтнамі. За звідомленнями преси, останні операції проти комуністичних партизанів віднесли поважний успіх. Комуністичний Китай проголосив заяву проти Америки за її „втручання у внутрішні справи" Південного В'єтнаму та за „збройну окупацію" тієї країни, але ввесь світ знає, що це комуністи спровокували Америку поспішити з обмеженою допомогою Південному В'єтнамові.

● Професора Василія Ємельянова позбавлено становища голови совєтської державної Аґенції для мирного вжитку атомової енерґії. Його наступником став якийсь інж. Андронік Петросіянтс.

НОВІ КНИЖКИ

КНИЖКА ПРО КУЛЬТУРНУ ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ

(Під патронатом Великого Митрополита, Шикаґо, 1960, ст. 80)

Перед нами книжечка на 80 сторінок, надрукована на доброму папері, із понад 30 ілюстраціями й заставками, заголовок якої „Під патронатом Великого Митрополита" ще нічого не говорить читачеві, але довший підзаголовок виясняє зміст книжечки так: „Нарис навчально - виховної праці української народної школи імени Митрополита Андрея Шептицького в Реґенсбурґу, Німеччина 1945—1949". Книжечка видана в Шикаґо в 1960 р. в 500 примірниках. Матеріяли зібрав і зредаґував Юрій Теодорович, віньєту виконала Софія Лада. На останній сторінці вміщений список жертводавців на видавничий фонд книжки.

Деколи можна чути голоси, що, мовляв, не варта друкувати праць про якісь окремі товариства, бо цим роздрібнюються фонди, за які можна б видрукувати щось поважніше.

Гадаємо, що ніхто не поставить подібного закиду на адресу видавця цієї праці, яка є найкращим свідоцтвом того, чим була українська іміграція під час другої світової війни. Кол. управитель школи в Реґенсбурґу Юрій Теодорович слушно написав про цю книжку, що „вона є вартісним джерелом до історії наших культурних надбань в ділянці навчально - виховної праці українського вчителя на еміґрації".

Ця книжка вже тепер є історичним документом, бо не знаємо, чи багато інших шкіл, а вони були у всіх таборах, зберегли так докладно матеріяли про свою працю, як це зробила школа ім. Шептицького в Реґенсбурґу.

В книжці є три вірші Романа Завадовича, стаття д-ра Дмитра Бучинського про Митрополита Шептицького, довша інформаційна стаття про школу зі статистичними таблицями, яку написав Ю. Теодорович (ст. 21—39), спогади Р. Завадовича і Омеляна Плешкевича, вістки про тих учнів і учениць школи (найбільше число учнів було в червні 1948 — 290), які тепер належать до визначних (Вірко Валей, Степанія Антоняк, Ольга Горечко, Софія Лада, Орися Карапінка, Маркіян Юрій Тершаковець і Дарія Ірина Зельська).

Не забув впорядчик книжки згадати і тих учителів та учнів своєї школи, які вже покинули цей світ.

Як і годилося, в книжці є і інформаційна стаття про Реґенсбурґ: д-р Іван Максимчук надрукував статтейку „Торговельні взаємини Києва з Реґенсбурґом".

Книжку „Під патронатом Великого Митрополита" з приємністю візьме в руки не тільки колишній мешканець табору для втікачів в тому німецькому місті. Вона засвідчає про культурну працю українців - вигнанців із рідної землі та про здібність української молоді, яка вчилася, деколи, навіть і серед найгірших умовин.

Л. Луців

ФАХОВА І ПРАКТИЧНА КНИЖКА

На українському книжковому ринку в січні 1962 р. появилася новинка, що є свого роду взірцевим виданням. Це „Нарис американського патентового права", що його написав Богдан Пелехович, член адвокатських палат Дистрикту Колюмбія та стейту Іллиной.*) Мовну коректу зробило Наукове Т-во ім. Т. Шевченка, Відділ Шикаґо. Технічну коректу — Т-во Українських Інженерів Америки — Відділ Шикаґо, що його накладом видано цю публікацію. Як бачимо, цей твір вийшов не лише з-під авторитетного й кваліфікованого пера, а і з-під такого ж редакційного та технічного оброблення. Книжка має 110 сторін читкого друку на гарнім папері. Обкладинка академічного типу з оздобою автора, що його прізвища не подано.

Цим виданням зроблено новий вклад в нашу фахову літературу. Книжка має практичне значення. Ми звикли чути, що українці визначаються здібностями і ними оздоблюють та збагачують культурний та цивілізаційний поступ тих суспільств, в які закинула їх теперішня наша недержавна епоха. Не говоримо про примусову службу чи продаж своїх здібностей ворогам. Маємо на увазі вільний світ, а в тім і американські простори, де так багато є наших винахідницько - здібних учених, інженерів, письменників, мистців різного роду. Вони працюють, творять, винаходять і в більшості за безцінок продають результати праці свого ума й рук, техніки й наукових студій, результати своїх обдаровань. Задовольняються „поденним" заробітком або, в ліпшому випадку, якоюсь премією. Реальну ж, більшу користь і матеріяльну вигоду, а то й забезпечення безтурботного життя дістає хтось інший, спритніший.

Книжка Богдана Пелеховича подає фахову авторитетну науку про патентове право в Америці. Автор не обмежився зреферуванням американських законних приписів в цій ділянці. Він подає цілий ряд практичних вказівок і поучень та виянень, що їх вичитає кождий читач, в яких випадках, і як треба тим правом скористатися. Для ліпшої поінформованости подаємо зміст книжки:

Вступ. Законні перепони до видачі патенту. Практичне застосування законних перепон у патентовій процедурі. Неґативні правила патентовости. „Прайор арт". Як можна заперечити або обминути „Прайор арт"? Патентове зголошення. Процедура в патентовім уряді. Процедура на тлі перешкоди. Поновно виданий патент. Патент і його суть. Домінуючі патенти. Продаж патентних прав. Взаємини між робітником і працедавцем у справі винаходів і патентів. Співвласники патенту та їх права. Важніші постанови патентового кодексу. Патенти на рослини. Рисункові патенти (десеневі). Патентовий монополь і індустрія. Закінчення. Бібліографія. Показник.

Автор додав ще абетковий „показник", який допомагає розшукати за поданими в показнику сторінками в цій „енциклопедійці" патентового права ті питання, що інтересували б читача. Цей показник має понад 130 гасел. Це вже само вказує, як докладно опрацьовано тему. Особливо практичною ця книжка буде для тих наших фахівців, для яких рідною і у всьому зрозумілою мовою є таки рідна — українська мова і які американськими підручниками права не зможуть вільно користатися. В цьому є, отже, запорука, що книжка принесе добру прислугу багатьом з тих, хто нею заінтересується.

Ант. Кущинський

*) Праця та є немов завершенням 40-літньої діяльности нашого визначного правника, спеціяліста з ділянки патентового права.

● **В Японії** пан і пані Масамітсу Накахіма передали на руки генерала Е. Н. Беверлі, команданта одної американської летунської бази в Японії, дві ручно роблені японські ляльки, як символічний доказ подиву і вдячности для полковника Джона Соллярa, який згинув в грудні минулого року, свідомо розбивши свій пошкоджений літак на полі, щоб оминути небезпеки, що він може впасти на залюднену місцевість. Ті ляльки призначені для вдови по названому полковнику, до якої ті японці написали окремого листа.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ЧЕТВЕР, 22-го ЛЮТОГО 1962:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Звичайні Збори Членів, Відд. 455, ім. Л. Українки, в год. 7:00 веч., в УНДомі, при 140 Друга Еве. в Ню Йорку. На порядку дня, між іншими, звіт з діяльности уступаючої Управи, вибір нової Управи на біжучий рік та вибір делеґата на Конвенцію УНСоюзу. — Управа.

MAPLEWOOD, N. J. — Річні Загальні Збори Відд. 272, в год. 7:30 веч., в церковній залі, під ч. 36 Harrison Pl., Irvington, N. J. На денному порядку: вибір нової Управи. Проситься членів взяти участь у Зборах. — Управа.

Сенаторка Смит про республіканські кандидатури в 1964-му році

Бенґор, Мейн. — Сенаторка - республіканка Марґарет Чейс Смит промовляючи на республіканських зборах, сказала, що провідні республіканські кандидати на президента в 1964-му році бояться оголошувати свої кандидатури, бо не вірять, щоб вони могли перемогти Кеннеді в найближчих виборчих змаганнях. На думку цієї єдиної жінки сенаторки в рядах республіканців треба до перемоги такої людини, яка не боялася б навіть і програти вибори в 1964-му році в користь Кеннеді. Сен. Смит не називала прізвищ, але з її промови виходило, що і Ричард М. Ніксон, і сенатор Беррі Ґолдвотер і губернатор Нелсон А. Рокефеллер чекають на кращі дні в 1968-му році, коли не зможе втрете кандидувати Кеннеді. Хто не вірить в перемогу, казала пані Смит, той не може здобути тієї перемоги. Ніксон відмовився зайняти становище до заяви сен. Смит, губернатор Рокефеллер не заявив, що буде кандидувати в 1964-му році, але він додав, що вірить в перемогу своєї партії в президентських виборах 1964-го року. Сен. Смит заявила, що директор Американської Мандатної Корпорації Джордж Ромні, який пішов на відпустку, щоб кандидувати на губернатора Мишіґену, не заперечує можливости своєї президентської кандидатури в 1964-му році, але він готов бути жертвенним козлом на республіканському вівтарі в 1964-му році. Сенатор - республіканець Трустон Б. Мортон заявив, що як республіканці не здобудуть більших успіхів в цьому виборчому році, то треба буде „полювати на когось, щоб знайти республіканського кандидата на президента в 1964-му році".

Передбачають більше число становищ для цьогорічних випускників коледжів

Ню Йорк. — Представник Товариства працівників в урядах праці при коледжах повідомляє, що цього року випускники коледжів матимуть кращу нагоду дістати добре платну працю, як в попередніх роках. В дійсності не буде на багато більше вільних місць, але великий відсоток тих, що здобудуть ступінь бакалявра в цьому році, не покидатимуть високих академічних шкіл, бо будуть продовжувати студії, щоб здобути вищі наукові ступні. Сподіваються, що цьогорічні платні для тих, що починають працю, будуть на 2 до 5 відсотків вищі, як в році 1960-1961. Великий відсоток випускників не почне негайно працювати, бо схоче перед тим вияснити свій стан про військову службу. Фірми не радо приймають на працю молодих людей, які ще не відбули військової служби, тому студенти після закінчення коледжу голосяться до військової служби.

Сенатор Дадд остерігає проти торгівлі з комуністами

Ню Йорк. — Сенатор - демократ із Коннектикату Томас Дж. Дадд, промовляючи до членів Товариства Випускників Фордгамського університету в готелі Валдорф - Асторія, закликав до економічного росту та заявив, що важливою справою є, щоб був мир і воля тут і за кордоном. Сенатор Дадд заявився проти того, щоб країни вільного світу допомагали комуністам за допомогою торгівлі, визнання або хоч би тільки звичайної „гостинности". Дадд домагався, щоб вільний світ „відбив той комуністичний приплив", що тепер бушує по вільному світі. Він домагався такої податкової зміни, щоб була заохота до нових інвестицій в підприємства, і заявив, що зорганізоване робітництво повинно відкинути плян про коротший тиждень праці і більші чеки.

● **У Лондоні** 82 делеґати з африканської Кенії почали — під головуванням британського міністра колоній — конференцію над складенням конституції Кенії, без чого Англія відмовляється проголосити самостійність Кенії. Муринські партії в Кенії такі розсварені, що нема великої надії, щоб вони могли замиритись.

● **У Сирії** відкликано декрети, видані під час унії Сирії з Єгиптом єгипетським президентом Гамалем Абдель Нассером, які удержавили були (націоналізували) ввесь сирійський промисл і торгівлю. 32 великі промислові підприємства вийнято тепер з-під отих націоналізаційних декретів, але залишено різні соціяльні закони, що поправили долю робітників.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ КУТОК в НЮ ЙОРКУ

Ми тужимо не лише за нашою Батьківщиною, але також, як народжені по другій стороні Атлянтику, за Европою. В розривках пригадуємо собі гарні місця, як напр. кофейки, які мають там інші урядження і порядки, рідні пісні і музику, яку скомпонував старий світ. Саме цю музику чуємо сьогодні рідко, навіть у кращих місцях. Люди з европейською і американською культурою мають часом бажання послухати в улюбленому кутику старої европейської музики, яка нагадує їм другий континент. Впливові кола у Вашинґтоні хочуть притягнути більше туристів з Европи. Вони говорять про те, щоб влаштувати тут кофейки в европейському стилі. Таку европейську кофейку ми можемо знайти легко в Ню Йорку.

В Йорквіль є дуже знана Cafe Geiger. Це така, яку ми маємо в ...... або в іншому европейському місті. Тут є маленькі столики на дві або більше осіб, вкриті білими обрусиками, сцена на оркестру, яка грає европейську музику — музику, яку ми колись чули, а тепер про неї і забули.

Отже, як хочемо мати приємну розривку по праці, зайдім до Cafe Geiger в Йорквіль, сідаймо за закриті білі столики і слухаймо старих пісень, а при цьому огляньмо на стінах старі образи, які нагадають нам старий континент.

Там є не лише музика і звичайна обстанова, але там є також напитки, їжа і европейські тісточка. Коротко проведений час — відсвіжить Вас, через що багато наших краянів відвідує Cafe Geiger. Там є приємно від вчасного ранку до пізнього вечора, де, крім напитків та їжі, Ви чуєте гарну музику та зустрічаєте людей у доброму настрої.

Треба ще згадати, що в Cafe Geiger працюють 50 людей, які печуть прекрасні торти та тістка, внаслідок чого багато людей, а головно жінок, приходять навіть з далеких околиць, щоб закупити ці ласомники. Багато замовляють телефонічно, які полагоджує спеціяльний відділ висилковий.

Власником цієї історичної кофейки є п. Helmut Vollmer, професіоналіст у цій галузі.

Тому коли проведете хоч короткий час у цій Cafe Geiger — Ви проведете час в гарних думках, так як і по другій стороні Атлянтику. (Огол.)

КНИЖКОВІ НОВИНИ

Микола ЛАЗОРСЬКИЙ:
ГЕТЬМАН КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ
Роман-хроніка 18 віку. 752 стор. Тверда оправа .... $ 6.80

Олекса ГРИЦЕНКО:
МОЇ РОКИ В ЦАРГОРОДІ 1919 — 1920 — 1921
260 стор. Великий формат .... $ 4.00

Уляна КРАВЧЕНКО:
ХРИЗАНТЕМИ
Повість. Стор. 413. Тверда оправа .... $ 5.50
ПЕРЕМИШЛЬ — ЗАХІДНІЙ БАСТІОН УКРАЇНИ
Збірник матеріялів до історії Перемишля і Перемиської землі. Стор. 414. Тверда оправа .... $ 6.50
М'яка оправа $ 5.00

С. ГОРДИНСЬКИЙ:
ПОЕТИ ЗАХОДУ
60 перекладів з поезії лат., італ., франц., анг., амер., нім. і польської. Стор. 135. Тверда оправа .... $ 3.00
УГНІВ ТА УГНІВЩИНА
Історично-мемуарний збірник. Стор. 622. Тв. оправа $ 7.50
ШЛЯХАМИ ЗОЛОТОГО ПОДІЛЛЯ
Стор. 285. Тверда оправа .... $ 5.00

С. АНТОНОВИЧ:
КОРОТКИЙ ІСТОРИЧНИЙ НАРИС ПОЧАЇВСЬКОЇ УСПІНСЬКОЇ ЛАВРИ
Стор. 75 .... $ 1.00

Юліян РАДЗИКЕВИЧ:
ПОЛКОВНИК ДАНИЛО НЕЧАЙ
Історична повість. Частина перша. Стор. 283 .... $ 2.50

Барбара ВОРД:
П'ЯТЬ ІДЕЙ, ЯКІ ЗМІНЮЮТЬ СВІТ
Націоналізм, індустріялізм, колоніялізм, комунізм, інтернаціоналізм. Стор. 144 .... $ 2.50

С. РИНДИК:
ПРИГОДИ СІРКА КЛАПОВУХОГО
Ілюстрації: Мирослав ГРИГОРІЇВ .... $ 1.50

Іванна САВИЦЬКА:
ТРИ КАЗОЧКИ
Ілюстрації: Е. КОЗАКА .... $ 1.50
СЛАВА НЕ ПОЛЯЖЕ — КОЗАЧЧИНА
Дитяча енцикл. українознавства. Кн. 3. Тв. оправа $ 2.60
Брошура $ 2.00

Д-р Юрій КНЯЖИНСЬКИЙ:
НАРИС ІСТОРІЇ РИМСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
Ціна .... $ 5.00

Андрій БІЛИНСЬКИЙ:
В КОНЦТАБОРАХ СРСР 1944-1955
Ціна .... $ 2.50

Леся ХРАПЛИВА:
КОЗАК НЕВМИРАКА
Оповідання для дітей. Мистецьке оформлення: Христини Зелінської. Стор. 96 .... $ 2.00

Пилип ЯСНОВСЬКИЙ:
ПІД РІДНИМ І ПІД ЧУЖИМ НЕБОМ
Спогади піонера. Стор. 330 .... $ 2.50

Замовлення і належність просимо слати чеками або Money Order на адресу:

SVOBODA
P. O. Box 346 — Jersey City, N. J.

Посмертні згадки

Семен ЛИСЯК, довголітній член 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., помер 18-го січня 1962 р. Покійний народ. 1891 р. в м. Угнів, пов. Рава Руська, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марту брата Івана, сина Алексaндра і три доньки: Марію, Юлію і Домініку. Похорон відбувся з церкви св. Володимира в понеділок, 22-го січня 1962 р., на цвинтар Голи Ровт, Вестбури, Л. І. Вічна Йому пам'ять!

В. Гасій, секр.

Сот. Андрій ШАЛАЙКО, член Б-ва св. Духа, Відд. 103 в Лейквуд, Огайо, помер по довгій недузі, 19-го грудня 1961 р., на 77 році життя. Походив з села Острів, пов. Перемишль. Полишив у великому смутку дружину Марію і двох синів Петра і Василя, дочку Стефанію, дві невістки, одного зятя і 10 внуків. Був добрим членом і касиром попередніх років у Відділі, а дружина є тепер секретаркою Відділу. При великім числі родини, знайомих і членів УНСоюзу, відпроваджено Покійного на вічний спочинок з української католицької церкви св. ап. Петра і Павла, а відтак на парафіяльний цвинтар у Парма, Огайо. Вічна Йому пам'ять.

М. Сілько, секр.

Юлія ЛИТВИН, довголітня членкиня В-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 213 УНСоюзу в Бейон, Н. Дж., померла дня 15 січня 1962 року, по довгій недузі, проживши 54 роки. Покійна походила з села Калинівка, пов. Бібрка, Зах. Україна. До Союзу вступила 1927 року і належала до інших українських організацій, сповняючи вірно свої обов'язки, даючи в цей спосіб приклад своїм дітям і внукам, що теж є членами УНСоюзу. Покійна крім цього була відома з своєї жертвенности на народні цілі. Похорон відбувся 18-го січня 1962 р. з укр. кат. церкви в Бейон, Н. Дж., на цвинтар св. Христа в Норт Арлінгтон. Полишила в смутку мужа Івана, двох синів д-р Вілляма в Банд Вруку і Данила, трьох братів Івана, Володимира і Петра та сестру Євгенію, десять внуків. Вічна Їй пам'ять!

В. Савран, секр.

Василь АНДРУСЯК, член Т-ва Т. Шевченка, Відд. 100 УНСоюзу в Гери, Інд., помер в дні 29-го січня 1962 р. Членом УНСоюзу був впродовж 45 років. Покійний народився 1885 р. в селі Переволочне, пов. Золочів, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, сина Василя, доньку Анну Ласко та 2 внуків. Похорон відбувся 1-го лютого ц. р., з пох. заведення до церкви св. Михаїла, при участи Родини, Членів Т-ва та Приятелів. Покійного поховано на цвинтарі Calumet Park. — Вічна Йому Пам'ять!

Андрій Цебак, секр.

Петро ЛИКТЕЙ, — член Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 484 УНСоюзу в Ютиці, Н. Й., упокоївся в Бозі, на 65-му році життя, в дні 1-го лютого 1962 року. Покійний народився в селі Тростинець, пов. Бережани, Західня Україна. Полишив у смутку дружину Єву і братанка Ярослава в Ютиці, 3 братів: Тимотея, Михайла і Василя та сестру Наталку в Україні. Похорон відбувся 4-го лютого 1962 р., з укр. кат. церкви св. Володимира Великого, при участі Родини та великої кількости Приятелів і Знайомих, які і відпровадили Покійного на цвинтар св. Володимира Великого. — Вічна Йому Пам'ять!

В. Запаранюк, секр.

Володимир БЕРЕЗІЦЬКИЙ — член Т-ва „Любов", Відд. 870 УНСоюзу в Ню Гейвен, Коннектикат, відійшов у Вічність 6-го грудня 1961 р., на 68-му році життя, по короткій і важкій недузі. Покійний походив з села Товстеньки, пов. Гусятин, Зах. Україна. Полишив у смутку 2 доньки, 3 сини та 14 внуків. Похорон відбувся в дні 9-го грудня 1962 р., з церкви св. Арх. Михаїла, при участі Родини, Членів Т-ва та Приятелів та Знайомих. Покійного поховано на цвинтарі св. Лаврентія. — В. И. П.!

Секретар Відділу

ТАРЗАН, ч. 4792. Сю Френч і Джан.

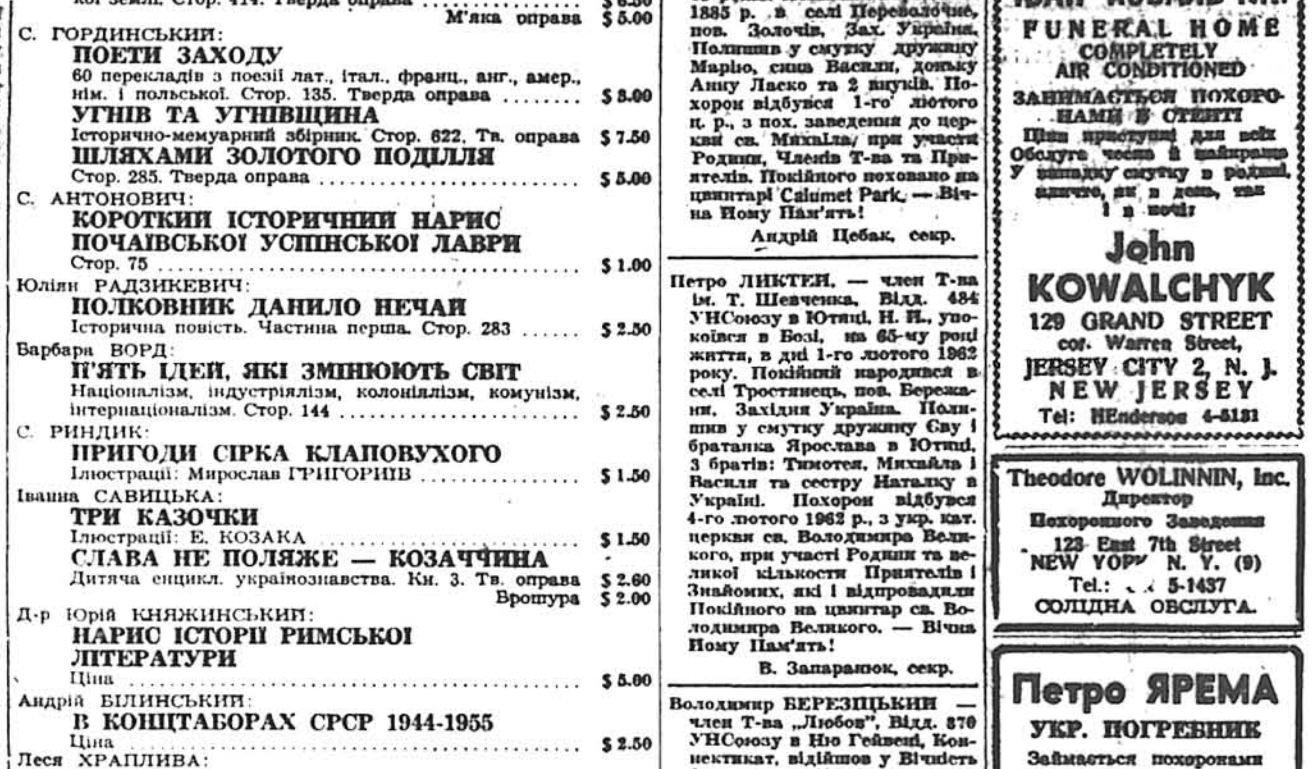

Сю Френч заскімліла. — Це ж жахлива річ... Але ж вкінці ми належимо до себе, Джане...

— Ах, ви мені докучаєте! — З усмішкою сказав Джан.

— Мій, мій, не ображайтеся, — перебила артистка. — Гаразд, чи маємо йти докінчити наш фільм?